

Papežovo delo za mir v sedanji vojni

Misli iz radijskega govora sv. očeta Pija XII.

Vatikansko mesto, 15. maja. s. Predvčeršnjim popoldne je sv. oče Pij XII. za petindvajsetletnico svojega škofovanja dal po radiu svetu svojo poslanico. Govoril je 40 minut iz svoje študijske sobe, ki je bila zvezana z vatikansko radijsko postajo.

Sv. oče se je najprej zahvalil Bogu in ga prosil blagoslova za katoliški svet, obžaluje, da praznovanje njegovega škofskega jubileja pada v čas najhujše tesnobe in trpljenja. Tolajši ga pa zavest, da ves katoliški svet moli za blagor Cerkev. Prepričan je, da Gospod ni nikdar tako blizu svoji Cerкви kakor ravno v najbolj viharjih urah. To prepričanje izvira iz samega Petrovega groba, ki človeku vzbuja misel na prvo cerkev, ki je v viharjih in težavah najlepše cvetela. Mladost Cerkve temelji v neomajnem prepričanju o zmagi, v vedri pripravljenosti za žrtve, v evharistični vnemi ter v tožnji za vedno bolj strnjeno enotnostjo duha in vedstva. Središče te enotnosti je vatikanski grič.

Zatem je govoril o božjem poslanstvu Cerkve

ter omenil, da je on že pred izbruhom vojne in tudi ves čas vojne vedno delal za mir. In zdaj, ko narodi žive v strahu pred pričakovanimi novimi vojnimi nastopi, povzdiguje še enkrat svoje besede, zavedajoč se svoje brezpogojne nepristranosti do vseh vojskujočih se taborov in do vseh narodov. Papež ve, da pri sedanjem stanju stvari ni utemeljeno verjeti, da bi uspel, če bi dal predlog za pravičen mir. Še več: vsakokrat, kadar izreče besedo o miru, trega, da se bo zameril enemu ali drugemu taboru, zakaj oni se zanašajo na dosežene uspehe, drugi pa polagajo svoje upe v bodoče boje.

Papež je govor končal s vabilom, naj bodo vsi verniki pripravljeni sodelovati pri strahotnem in ogromnem obnovitvenem in ozdravilnem delu, da se spet postavi svet, ki mu bodo dajale mir bratovske vezi. Na koncu je sv. oče dal vsemu svetu slovesni blagoslov.

Govor so takoj nato oddajali v različnih svetovnih jezikih.

Delo zdravstvene kolone v Ljubljani

V mestu prihaja na preglede mnogo ljudi iz nižjih slojev

Ljubljana, 15. maja. Lani, skoraj vse leto, od aprila dalje pa do pozne jeseni in skoraj do sredi zime je zdravstvena avtokolona pod vodstvom cav. dr. Duceja obiskala vso Ljubljansko pokrajino. Ni je v pokrajini občine, kjer se ne bi kdaj ustavila dva obsežna, lepa avtomobila z zdravniški, zaščitnimi sestrami ter s potrebnimi zdravstvenimi napravami in pripomočki in kjer ne bi delala prebivalstvo brezplačno zdravstveno pomoč. V mnogih krajih se je zdravstvena kolona ustavila tudi dvakrat in celo večkrat, kakor je to pač pokazala potreba. Običajno se je kolona ustavljala v krajih, kjer je šola, saj je bil tam tudi najlažji pregled večjega števila bolnikov.

Prebivalstvo je takoj razumelo nesebične namene te avtokolone ter je prihajalo v zelo velikem številu. Tako je bilo vsak dan pregledanih v vsakem okraju po več sto, da tudi tisoč bolnikov vseh starosti: otrok od dojenčkov do šolarjev, deklet, fantov, žen in moških, tudi prav starih. Povedo je bilo prebivalstvo hvaležno za zdravniške preglede, za zdravniško pomoč, za nasvete, zdravlila in celo za lažje operacije, ki jih je v posameznih primerih avtokolona tudi izvrševala. Zlasti je bilo ljudstvo zadovoljno z ljubeznivim postopanjem zdravnikov in zaščitnih sester, ki so šli vsakomur na roko, kolikor so mogli ter skušali vsakomur ustreči v njegovih skrbih za zdravje.

Kakor znano, ima avtokolona naslednje oddelke: očni, otolološki (ušesa, grlo, nos), interni, zobni, pedološki (za otroške bolezni) ter rentgenološki. Avtokolona je torej dovolj opremljena, da more na kraju samem izvesti temeljit pregled, pa tudi zdravljenje bolnikov.

Zadnje tedne se mudi avtokolona v Ljubljani. Sicer je avtokolona delovala ob posameznih dnevih že lani v mestu samem, vendar pa se je vodstvo odločilo, da zlasti meseca april in maj posveti samo Ljubljani, oziroma najbližji okolici. Tako je bila avtokolona zadnje dneve za Bežigradom, v Šiški, na Viču in v gluhonemnici.

Prvo tretjino meseca maja je avtokolona poslovala v šoli na Grabnu, sedaj posluje v deškem vzgajališču v Mostah-Selu, zadnjo tretjino meseca pa bo poslovala, kakor je bilo že javljeno, na Rakovniku v zavodu.

Poleg šoloobvezne mladine, ki mora biti pač vsa pregledana, vlada za delo avtokolone največje zanimanje med mladimi materami, ki prihajajo tja s svojimi malčki, še ne godnimi za šolo. Te dajo pregledati in prosijo za nasvete in pomoč, pa tudi same zase rade prosijo zdravstvenih navodil in pomoči. Prav tako veliko zanimanje vlada za avtokolono med drugimi odraslimi in skoraj ni razlike po spolu, starosti in stanu, ker se zatekajo k tej koloni prav vsi, ki so potrebni pomoči. Vsak delavnik vse popoldne in vse popoldne je avtokolona vprav oblegana od bolnikov, tako da imajo zdravniki in zaščitne sestre vedno polne roke dela. Mnogi prihajajo tudi večkrat na pregled in po zdravniško pomoč, kar je na nekaterih oddelkih, na primer na zobnem, tudi nujno potrebno. Marsikdo si da tukaj zastoj izdreti zob, marsikdo dobi vložek, ki mu odstrani bolečino in tako dalje. Zanimivo je, da je ta zdravstvena kolona postala med ljubljansko mladino kar nekaj popularna in prihajajo otroci kar sami od sebe na zdravniški pregled.

Zdravstvena avtokolona vodi o svojem delu seveda natančen pregled ter je vsak pregledanec točno popisana z vsemi podatki, potrebnimi za točno zdravstveno skrbstvo. Iz teh podatkov je razvidno, da je avtokolona v dobrem letu svojega delovanja v Ljubljanski pokrajini opravila ogromno delo za zdravstveno povzdigo našega prebivalstva ter da je zato ljudstvo po vsej pravici hvaležno visokim oblastem za to koristno in vsem slojem ter vsem krajem dostopno javno ustanovo.

Varočajte Slovenski dom!

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino

Poveljnik XI. Armadnega zbora

glede na Razglas s dne 24. aprila 1942-XX

dajeta na znanje:

Sedmega t. m. je nekaj komunistov ugrabilo v kraju Veliki Kal neko slovensko ženo, katere je bila pozneje najdena ubita.

Zvečer 10. maja t. l. so ubili drugi teroristi v bližini Jablan s revolverskimi strelji nekega Slovenca, ki se je branil, da bi jim pomagal.

Ker je potekel določeni čas, ne da bi se našli povzročitelji zgoraj omenjenih zločinov, je bila v smislu določil Razglaš s dne 24. aprila t. l. odredjena ustrelitev 2 oseb, ki sta zanesljivo krivi terorističnega in komunističnega udejstvovanja.

Ustreljeni sta bili danes ob 6.30.

Ljubljana, dne 13. maja 1942-XX.

General Poveljnik Visoki Komisar
XI. Armadnega Zbora za Ljubljansko pokrajino
Mario Robotti Emilo Grazioli

Novice iz Države

Svojevrsen pojav v malem umetnem jezercu v Napoliju. V enem izmed večjih neapeljskih parkov je tudi umetno jezerce. ki je zadnje čase dobilo posebno barvo. Vsa gladina se je začela blešketati v močni rdeči barvi. Obiskovalci so pojav radovedno motrili in delali vse mogoče razlage. Čez dober teden pa se je ta nenavadna barva začela prelivati v lila barvo. Ta ponovna sprememba je dala priložnost za najraznovrstnejša ugibanja, toda preiskava je ugotovila, da je vzrok tega nevsakdanjega pojava neke posebne vrste alga, ki raste iz dna in daje vodi tudi svojo posebno barvo. Pojav je popolnoma sličen raznim jezercem v Nemčiji in Švici, kjer se vodna gladina ravno tako preliva v različnih barvah.

Rim je bil za papežovo proslavo ves v zlatih. Ko je včeraj sv. Oče slavil 25 letnico, odkar je bil posvečen za škofa, se je Rim za svečanost odel z zastavami. Papež je namreč rojen Rimljan in zato uživa pri prebivalstvu posebno priljubljenost. Že nekaj dni pred Vnebohodom so začele prihajati številne čestitke in brzojavke. V sredo se je v Vatikanu zbralo tudi veliko novoporočencev, katerim je potem vodstvo proslav pripravilo tudi poseben prostor v cerkvi sv. Petra, da so lahko prisostvovali papeževi maši. Pri papeževi sv. maši je asistiral tudi kardinal Nasalli Rocca, ki je bil takrat, ko je bil Pacelli posvečen v škofa, navzoč pri obredu kot škof soposvetitelj. Pri svečanih obredih je bila cerkev sv. Petra nabito polna, zunaj na trgu pa so se stiskali stotisoči Rimljanov.

Zborovanje strokovnjakov elektrotehnikov v Firenzi. Na praznik Vnebohoda se je v Firenzi začel kongres italijanskih elektrotehnikov pod naslovom »Elektrotehnika in avtarkija«. Na zborovanje je prišel tudi minister za javna dela Gorla z več strokovnjaki, posebno številno so bili zastopani vseučiliški profesorji. Zborovanje je začel minister, ki je povedal, da se mora vse delo razvijati pod geslom, da je gospodarska avtarkija resnična stvarnost in da je treba tako tudi naprej delati. V italijanskem gospodarstvu se pojavljata dva činitelja, namreč energija in žito. Prvi činitelj je potreben za delo in razvoj indu-

strije, drugi pa za prehrano. V obeh pogledih je Italija naredila velikanski napredek. Naslednji govorniki so razpravljali o vprašanjih izdelave, materiala in izrabe. Otvoritev zborovanja je bilo začeto in zaključeno s pozdravom Kralju in Duceju.

Večja železniška dela v pripravi. Vodstvo italijanskega železnice je pripravilo načrte za večje število novih prog in preureditev večjih postaj. Še letos mislijo začeti graditi navadno progo od Carbonie do Villamassargia, ki bo dolga 23 kilometrov. Ta proga je potrebna za odvažanje premoga iz rudnikov Carbonie. Stroški so proračunani na 40 milijonov lir, ne všteti stroške za posebne naprave. Uredili bodo tudi postajo v Savoni in jo povezali z novimi rvezami do bližnjih dveh železniških prog. Ta dela bodo veljala 120 milijonov lir, ki jih bosta prispevali železniška uprava in savonska občina. V Rimu bodo napeljali nekaj dvotirnih prog in povezali med seboj več mestnih postaj. Stroški bodo znašali 330 milijonov. Razen tega bodo zgradili še nekaj manjših odsekov. Vse načrte za novogradnje železnice bo v kratkem dobila na vlogled zbornica. Čim bo zakonski predlog odobren, se bodo dela takoj začela.

Pregled čez včerajšnji praznik

Ljubljana, dne 15. maja.

Vnebohod je bil. Zvonovi so slovesno pritrkavali. Nenavadno svečano so doneli. Vreme je bilo tudi prijetno, posebno popoldne se je človek kar stežka ločil od toplega sonca. Kakor v panju je bilo po mestnih ulicah. Vsak, kdor je le mogel od doma, je bil zunaj, ko je bilo vreme tako lepo.

Mestne ulice so včeraj pozivljale tudi belo oblačne deklice in dečki, ki so včeraj sprejeli prvo sv. obhajilo.

Popoldanska promenada je bila živahna, pa tudi na popoldanski in večerni je bilo ljudi vedno dovolj. Gledališke predstave so bile vkljub lepemu vremenu izredno dobro obiskane in nič manjšega obiska niso bile deležne kinematografske V Jakopičevem paviljonu in v Oberselovi galeriji je bilo tudi dovolj občudovalcev. Popoldne so je meščani mahali v kakšne bližnje dobre gostilne, kjer je še kaj dobrega dobiti za pod zob in kjer še točijo pristno kapljico. Prav lepo je bila popoldne obiskana III. produkcija Glasbene Matice v veliki filharmonični dvorani.

Nebo se je proti večeru začelo kisati in ponoči je padlo malo dežja. Zemlja je dobro namočena in vse poganja v bujno rast in cvet.

Kako so bili potopljeni angleški rušilci južno od Krete

Berlin, 13. maja. AS: Pristojni vojaški krogi so objavili naslednje podrobnosti o napadu nemških letal na skupino štirih angleških rušilcev, ki so pluli južno od Krete. Predvčeršnjim okoli 18. ure so nemška letala tipa »Junker« 88« zagledala skupino angleških rušilcev. Takoj so prešla v napad in jih začela bombardirati. Štiri bombe so v polno zadele prvi rušilec, ki je v nekaj minutah bil že na dnu. Dva druga rušilca sta se ustavila in spustila rešilne čolne, da bi rešila posadko. Drugi napad nemških letal je naletel na obrambo angleških lovcev, ki so skušali ščititi svoje ladje. Tretji napad je zopet veljal za rušilec, ki so se naglo obrnili proti jugu. Bombe velikega kalibra so zadele druga dva rušilca, ki sta se ob 7 popoldne tudi potopila. Zadnji rušilec, ki je bil tudi zadet, se je pod letalsko zaščito umaknil in izkoristil nastajajoči mrak. Na nemški strani ni bilo nobene izgube.

Po težki bolezni nas je za vedno Bogu vdano zapustila naša predobra nečakinja, gospodična

Mrak Alojzija

dne 14. maja, previdena s tolažili svete vere.

Blagopokojna leži na domu v Hrenovi ulici 9. — Pogreb bo v petek, dne 15. maja 1942 ob 5 popoldne z Zal iz kapele sv. Andreja k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 14. maja 1942.

Žalujoča rodbina Križnar

Potrta neizmerne žalosti sporočam, da je po kratki, težki bolezni Bogu vdano umrl moj ljubljani soprog, gospod

Ipavic Alojzij

višji davčni upravitelj v pokoju

dne 13. maja, previden s tolažili svete vere.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek, 15. maja ob 3 popoldne z Zal iz kapele sv. Jožefa na pokopališče k Sv. Križu.

Novo mesto, Ljubljana, dne 13. maja 1942.

Žalujoča soproga Marija

E. Wallace

RDEČI KROG

ROMAN

Mr. Barnet je odkimal in se nasmehnil.

»Moje drago dekle,« je dejal z dobrodušnim očitkom. »In koliko časa še mislite, da vam bo uspevalo krasti denar iz pisemskih ovitkov ter pošiljati prazen papir v zameno, kaj?«

Ker Talija ni odgovorila je nadaljeval:

»Če si ne bi moj prijatelj Brabazon vtepel v svojo neumno butico, da se je sleparija izvršila v poštnem uradu, bi bila policija že zdavnaj prišla v vaš urad. In veste, če govorim o Brabazonu kot svojem prijatelju, menim to tudi resno. Razumete?«

Pri tem je prenehala, kajti očitno se mu je zadelo, da je bil že preveč povedal, čeprav mu je bilo zelo težko opustiti pogovor o svojem prijatelju s uglednim bankirjem. Če bi hotela Talija še kaj več izvedeti o tem, bi ji gotovo uspelo. Toda Talija mu ni nudila niti prilike za to.

»Zdaj vam bom nekaj povedal.« Nagnil se je čez mizo in umiril svoj glas. »Jaz in Milly delava okoli Brabazonove banke že dva meseca. Tam se lahko zaslužijo mnogo denarja, toda ne bančnega, Brabazon je namreč moj prijatelj, temveč onega, ki ga imajo vložnega vlagatelji. In eden izmed najbolj petičnih je prav gotovo mr. Marl.«

Njene ustnice so se že drugič namrdnile ta dan.

»Prav v tem so motite,« je dejala mirno Talija, »kajti Marlova vloga ne bi zadostovala niti za nakup pol kilograma fižola.«

Flush je nekaj časa nejevoljno strmel v Talijo, potem pa pogledal Milly Macroyovo z resnim obrazom.

»Ti si mi rekla, da je imel Marl skoraj sto tisočakov...«

»Saj to je tudi res, da jih ima,« je dejala Milly.

»Imel jih je — do danes,« je popravila Talija, »Danes popoldne je šel mr. Brabazon ven. Mislim, da je šel v Angleško banko, ker so bili bankovci še čisto novi. Ko se je vrnil, me je poklical in videla sem bankovec, ki so bili vsi lepo vrščeni v majhnih kupčkah na njegovi pisalni mizi. Povedal mi je, da je zaključil Marlov račun in da od danes naprej noče imeti s tem človekom nobenega opravka več. Potem je z mize pobral denar in odšel menda k Marlu, kajti ko se je vrnil, bilo je ravno v času, ko smo zapirali banko, mi je izročil samo Marlovo potrdilo o prejemu vsega naloženega denarja, in dejal:

»Tisto vlogo sem zdaj izplačal, miss Drummond, in mislim, da ne bomo imeli odsele nobenega opravka več in nobenih sitnosti s tem črnim vragom.«

»Ali je Brabazon kaj vedel o tem, da vas je Marl povabil na večerjo?« je vprašala Milly. Talija je odkimala.

Mr. Barnet ni rhnil niti besedice. Mirno je sedel naslonjen na stol in se igral s brado, oči pa so mu bile zamaknjene nekam v daljavo.

»Ali je bila vsota velika?« je vprašal Flush.

»62 tisočakov,« je odvrnila Talija.

»In to tisočake ima zdaj v svoji hiši?« je dejal Barnet. Obraz mu je pri tem kar zardel od razburjenja. »62 tisočakov? Ali si slišala, Milly? In vi boste večerjali nocoj z njim? Danes zvečer?« je počasi in pomenljivo dejal Flush Barnet. »No, kaj bi torej?«

Talija je premagala njegov ostr pogled, ne da bi pri tem trenila z očesom.

»Kaj bi, kaj bi?« je vprašala.

»Tu gre za priložnost, ki je dana človeku samo enkrat v življenju,« je odvrnil z razburjenim glasom. »Šli boste v hišo. In gotovo vam ne bo težko s seboj zbrati tudi Marla. Kaj ne, Talija?«

Talija je molčala.

»Dobro poznam tisti kraj,« je dejal Flush Barnet. »To je ena izmed tistih malih hiš, ki zahtevajo za svoje vzdrževanje skoraj celo premoženje. — Marisburg Place, Baywaters Road.«

»Ta naslov mi je pa prav dobro znan,« je dejala dekle.

»Tri služabnike ima v svoji hiši,« je dejal Barnet, »toda ti navadno niso v hiši, kadar se zgodi, da je pri njem na obisku kakšna prijateljica. Ali razumete?«

»Toda, ni me povabil v svojo hišo,« je dejala Talija.

»Kaj pa, ali se ga ne bi dalo zbrati na majhen prigrizek po predstavi, kaj?« je vprašal Barnet. »Recimo, da vam on sam to predlaga in da sprejmete. Ko se boste vrnili od predstave, ne bo nobenega služabnika v hiši. Na to vam lahko prisežem. Marla namreč zelo dobro poznam.«

»Kaj pa pričakujete od mene? Da ga okradem?« je vprašala Talija. »Da mu zapretilim z revolverjem in da mu rečem: Denar ali življenje?«

»Ne bodite tako naivni,« je dejal mr. Barnet, pri tem pa spremeril svoje gentlemansko obnašanje. »Nič drugega vam ne bo treba storiti, kakor s njim večerjati in oditi. Ko boste z njim, ga zabavajte, razveseljajte. Pri vsem tem se vam ni treba nič bati, kajti jaz bom takrat v hiši. In če bi vam hotel kaj žalega storiti, bom lahko takoj pri roki.«

Talija se je poigravala s čajno žličko, oči pa je imela uprte v namizni prt.

»Kaj pa, če ne bi poslal proč svojih služabnikov?«

»Glede tega pa bodite čisto brez skrbi,« je prekinil mr. Barnet. »Sto vragov! Še nikoli na svetu ni bilo take sijajne priložnosti! Ali se strinjate?«

Talija je odkimala.

»Zame je to malo preveč. Morda ste imeli prav, ko ste dejali, da bom imela skoraj gotovo sitnosti zaradi tega. Toda zdi se mi, da sem za manjše tatvine še najbolj priročna in sposobna.«

»Bah,« je dejal Barnet razočaran. »Vi ste pa zares smešni! Zdaj je pravni čas za bogato življenje, draga moja. Policija vas še ne pozna. Vi še niste tako zaznamovani pri njej kot jaz. Ali boste to storili?«

Andrejčkov
Jože:

Zalost in veselje

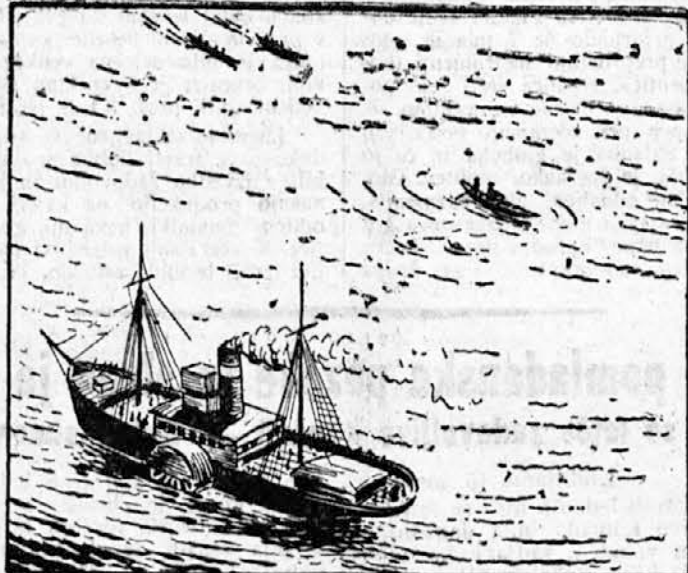
Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

616.

Ko sta prišla do tja, sta ju neznanca povedla v majhen čoln, ki se je brž odmaknil od brega bolj na plano morje. Tedaj je Aleš zagledal na hribu nad vasjo veliko pisano luč — znamenje, da ondi naznanjajo, da so pobegnili sužnji. Čolnarja luči k sreči nista videla.

617.

Veslali so proti pristanišču v Kamtonu. Tedaj se za njimi pripodi kakih pet čolnov, s katerih so ljudje brodnikoma mahali, naj se ustavita. Tako sta tudi storila. Trda bi bila predla Alešu in njegovemu rešniku, da ni prav tedaj priplula iz luke lepa ladja z angleško zastavo.

618.

Begunca sta planila s čolna v morje in ko so mornarji videli, so jima z ladjo krenili nasproti. Kmalu sta bila na varnem med prijaznimi pomoščaki. Tedaj je spremljevalec snel z glave pokrivalo in Aleš je v njem na veliko začudenje prepoznal — starega mojstra Rašeta.

Tunizija in njen pridelek olivnega olja

Znaten prispevek, ki ga daje ta dežela splošni svetovni proizvodnji olivnega olja

K celotnemu svetovnemu pridelku olivnega olja je Tunizija vedno mnogo prispevala. Po vsej tej severnoafriški deželi so že od nekdaj pridno gojili olivne nasade, posebno pa še v zadnjih desetletjih, ko so se začeli tam v vedno večjem številu naseljevati podjetni Evropejci. Poleg Francozov, ki imajo tudi politično oblast nad Tunisom, so se tam naselili tudi številni Italijani ter gre tudi njim zasluga, da je tako važna panoga kmetijstva, kakor je vprav pridelovanje olja, dosegla tako visoko stopnjo kot jo ima danes. Tunizijanci in zlasti še priseljenci so kmalu spoznali, da je zemlja tod še prav posebno prikladna za gojitev olivnih nasadov in so jo v ta namen tudi vedno bolj izkoriščali.

Za Tunizijo se je tudi Italija vedno zelo zanimala in ji posvečala veliko pozornost vprav epričo dejstva, da zaradi umnega obdelovanja, pri čemer so zlasti v zadnjem času v precejšnji meri so delovali tudi italijanski priseljenci, ta zemlja predstavlja bogat vir dohodkov, posebno še, kar se tiče pridelovanja olivnega olja.

Zdaj prinaša agencija »Le Colonie« iz Rima krajši članek, v katerem na podlagi številčnih podatkov ugotavlja izreden pomen Tunisa kot dežele, ki daje svoj znaten prispevek k celotni svetovni

oskrbi z olivnim oljem. Po najnovejših podatkih, ki jih navaja omenjena poročevalska družba, in ki so tudi povsem zanesljivi, je zdaj v vsej Tuniziji do 19 milijonov olivnih dreves, ki redno plode. Povprečni letni pridelek olivnega olja cenijo na 450 tisoč hektolitrov, kar približno odgovarja 6 % celotnega pridelka na svetu. Temu pridelku so zlasti v zadnjem času posvetili vso skrb in pozornost ter se poslužujejo pri pridelovanju tega važnega živila že tudi najsodobnejših in najuspešnejših metod. Oljarn je v vsej Tuniziji danes že okrog 2000, seveda po večini manjših. Ponekod so te naprave še precej praprote in se pri njih poslužujejo še vprežne živine kot pogonske sile. V večini oljarn pa imajo že najsodobnejše naprave in stroje, ki jih žene elektrika.

Vsako leto izvozijo iz Tunisa 270.000 hektolitrov olivnega olja. V primeri s celotnim pridelkom, kolikor ga je v tej deželi, je to izredno mnogo. Izvozijo pa iz Tunizije zato toliko olivnega olja, ker pridelovalci dobro vedo, da zanj dosti več dobe, če ga prodajajo drugam. Tunizijanci sami pa raje uporabljajo slabše vrste olja, kakor na primer olje iz soje, bombaževca in drugih oljnic, kajti takšne vrste olje se na domačem trgu dosti lažje dobi in, kar je glavno, oziroma vsaj odločilno, tudi dosti cenejše.

posebno ne v tistih krajih, kamor so v večjem številu prihajali bodisi na kakšne velike slavnostne prireditve, sportne tekme, praznike in podobno. Po pomembnejših mestih so zato že tedaj prišli do spoznanja, da bi bilo dobro, če bi za tujce ustanovili posebna skupna prenočevališča in so to misel kmalu tudi uresničili. To so bila približno takšna prenočišča, kot jih še danes vidimo po vzhodnih azijskih deželah.

Pojavili pa so se v starodavni Grčiji tudi že poklicni hotelirji

ki so tujcem dajali hrano in jim proti odškodnini oddajali tudi sobe. Največ pa je bilo, zlasti v začetku, takšnih »hotelov«, kjer je tujec dobil samo prostor za prenočitev, vse drugo, tudi hrano, pa je moral prineseti s seboj, ali pa jo poiskati kje v bližini, kakor mnogi še danes tako delajo, ker nimajo prav preveč denarja. Tuje popotnike pa so prenočevali tudi razni prodajalci živil in pijač — po naše bi morda pravilno rekli krčmarji, ki so se pri starih Grkih imenovali »kazeloji«. Poklicni »hotelirji« so jih seveda gledali precej postrani, kajti ti krč-

marji, trgovci z živili, ali kar so že bili, so jim odjedli marsikatero drahmo, ki je bila nekoč neprimerno več vredna kot pa je na primer danes.

Gostinski obrati pri starih Rimljanih

Tudi pri Rimljanih so že v starih časih imeli razne vrste gostinskih obratov, ki so jih na splošno imenovali »caupona«. Posebno ime so potem imele gostilne v katerih so se ustavljali popotni ljudje. Rekli so jim »deversorium« ali »taberna deversoria«. Gostilne s hlevi, kamor so potniki lahko spravili svoje konje in jih nakrmili, so imenovali »stabula«. Gostinskimi obrati, kjer je človek lahko jedel in pil, so rekli »popina«, »thermopolium«, »taberna vinaria«. V njih je bilo navadno poskrbljeno tudi za najraznovrstnejšo zabavo.

Rimske »caupone« pa niso bile posebno na dobrem glasu. Njih lastniki in tudi osebje, ki je streglo gostom, je bilo

pod strogim nadzorstvom

edilov, ki so bili tedaj neke vrste policisti. Gostilničarke so se šle včasih celo čarovnice. Pri takšnih skrivnih sestankih so gostje jedli sede, ne pa leže, kakor je bila stara navada pri Rimljanih.

»Hoteli« ob večjih cestah

Ob večjih cestah so bili »hoteli« vseh vrst in stopenj, tudi takšni, v katerih je bilo gostom na razpolago vse mogoče udobje. Na splošno pa niso bili namenjeni bogatašem, ki so zaradi svojih poslov ali zaradi osebnega poznanstva in stikov lahko računali z gostoljubnostjo zasebnikov in so navadno potovali v spremstvu številnih služabnikov.

Cene po »hotelih«

so bile zelo nizke. Polibij poroča, da je v drugem stoletju pred Kr. stala hrana in prenočnica za eno osebo pol asa, iz nekega napisa pa je tudi znano, da je v prvem stoletju po Kr. neki potnik plačal tri ase za neke vrste polento, podobno torti in za kruh, ter dva asa za seno, s katerim je nakrmil muio.

Takšne »hoteli« ob večjih cestah so imeli tu pa tam tudi večji zemljiški posestniki, katerih zemljo so obdelovali sužnji in svobodni. Na njej so pridelovali razne stvari, predvsem takšne, s katerimi so svojim gostom lahko postregli, seveda za denar. Ti »hotelirji« so še bolj obogateli, ker jim živil za popotne ljudi ni bilo treba drago kupovati, ko so jih razmeroma z majhnimi stroški pridelali kar doma na posestvu, kjer je stal tudi njihov gostinski obrat. Tako je bilo zlasti v oddaljenejših rimskih pokrajinah.

Zanimiv napis na gostilni

Ob cestah so bila tudi postajališča, kjer so tujci lahko prenočevali. Imenovala so se »mansiones«. Poleg njih pa so ob cestah stale še navadne krčme, kjer si je popotni človek lahko »dušo privezal«.

Obcestna postajališča so imela napise, poleg njih pa je bila navadno tudi elika kakšne živali ali celo kakšnega božanstva. Enega takšnih napisov so našli v Lyonu, in se glasi: Tu obeta Merkur zaslужek, Apolon pa zdravje. Gostilničar te bo lepo sprejel in ti dobro postregel. Kdor se ustavi tu, se bo dobro počutil. Tujec, pazi, kje se boš ustavil.

Z zobnimi krtačkami si služijo kruh

Približno polovico vseh zobnih krtačk, kar jih naredijo v Nemčiji, prihaja iz tovarn majhnega turinškega mesta Schmöllnu, ki je znano tudi po tem, da od tam izvažajo v velikih množinah gumbe. Zobne krtačke so v Schmöllnu začeli izdelovati že leta 1840. Tedaj je neki rokodelc Avgust Zippe postavil tam prvo tovarno za zobne krtačke. Ščasoma pa so se tej prvi tovarni pridružile še druge, prav tam. Danes je zaposlenih v tistih tovarnah nad tisoč delavcev, ki jim »zobne krtačke dajejo kruh«.

Do l. 1904 so v Schmöllnu izdelovali izključno samo koščene zobne krtačke, pozneje pa so kost kot surovino nadomestili najprej s celulozo, potem pa s številnimi umetnimi nadomestki, ali, da se bolj učeno izrazimo, s sintetičnimi snovmi. V prejšnji svetovni vojni so zobne ščetke izdelovali iz lesa in deloma tudi še v povojnih letih. Schmöllnske tovarne so seveda vsako leto razstavljale svoje izdelke tudi na velesejmi v Leipzigu in vselej razkazovale ljudem kakšno novost na tem polju. Pravijo, da tudi sedanja vojna ni ustavila dela po omenjenih tovarnah in da bodo v prihodnjih letih lahko pokazali še marsikakšno novo zanimivost ter s tem dokazali, kako zelo v Nemčiji cvete kljub vojnimi časom tudi ta panoga gospodarskega udejstvovanja.

45 let je potovala šivanka po človeškem telesu

Šivanka, ki si jo človek po nesreči zabode predač kam v telo, ali jo po ne previdnosti celo pogoltno, ubira včasih res čudovito pot po človeškem telesu. Dostikrat se je celo že primerilo, da je kdo na takšno nesrečo že čisto pozabil ali pa vsaj prišel do trdnega prepričanja, da je šivanka že sama od sebe kje padla od njega, ne da bi bil to sploh opazil, ter se je zato tudi že čisto pomiril. Rekord pa je najbrž postavila šivanka, ki je te dni neki Švicarki, danes stari 48 let, pogledala iz stegna. Cim je tista ženska videla, da ji gleda iz noge šivankina glavica, je brž vzela pinceto ter jo potegnila ven. Na prvi mah se je zelo začudila, odkod ta šivanka, kmalu pa se je spomnila, da utegne biti to tista, ki jo je bila že pred 45 leti kot triletno dekletce po nesrečnem naključju pogoltnila. Šivanka je po njenem telesu torej potovala celih 45 let. Ubirala pa je vsekozi takšno pot, da ženski ni povzročala nobenih bolečin.

Hoteli in gostilne v stari klasični dobi

Poklicne hotelirje so imeli že starodavni Grki, z najraznovrstnejšimi gostinskimi obrati pa so Grke daleč prekosili Rimljani

S čem vsem se ne bavijo zgodovinarji! Celo z vprašanjem, kako je bilo kaj v stari klasični dobi s hotelirstvom in kdaj so se ljudje sploh začeli ukvarjati s to, včasih bolj, drugič spet manj donosno panogo gospodarstva.

V starodavni Grčiji je bilo več stoletij tako, da so tisti, ki so prišli od kje daleč, našli streho le po gostoljubnih zasebnih hišah. Ker so bili starodavni Grki znani kot izredno postrežljivi ljudje, ki so goste res radi sprejemali v svoje hiše, v začetku pač ni bilo potrebe po graditvi hotelov v sedanjem smislu.

Prva skupna prenočevališča

Ker pa je v Grčijo začelo prihajati vedno več tujcev in so ščasoma nekdanje preproste običaje glede gostov precej opustili, je bilo treba poiskati primerno rešitev vprašanja, kam s tolikim številom tujih popotnikov. Z vedno večjim dotokom tujcev, ki so prihajali po najraznovrstnejših opravkih na Grško, zlasti pa po trgovskih poslih, je po zasebnih hišah takorekoc začelo primanjkovati prostora. Ni bilo vselej lahko dobiti ležišča ali hrane za tujce,

87

I. RENARD

ROMAN GRDEGA OTROKA

Gospod Lepic: »Ne. Ravnal sem s teboj doslej kakor s tvojim bratom in tvojo sestro. Prizadeval sem si, da nobenemu ne dajem kake prednosti. Tako bom ravnal tudi v prihodnje.«

Korenček: »Potem pa pustiva študije. Vzemim te iz zavoda pod pretezo, da kradem denar, in izbral si bom poklic.«

Gospod Lepic: »Kakšnega? Ali naj te dam, postavim, za vajenca k čevljarju?«

Korenček: »K čevljarju ali kam drugam. Služil bi si svoj vsakdanji kruh in bi bil svoboden.«

Gospod Lepic: »Prepozno, ljubi moj Korenček. Ali sem si zato naložil hudih žrtv za tvoje šolanje, da boš nazadnje podplate zbiral?«

Korenček: »Saj sem ti vendar pravil, papa, da sem se poskušal končati.«

Gospod Lepic: »Blede se ti, Korenček.«

Korenček: »Prisegam ti, da sem se še včeraj hotel končati.«

Gospod Lepic: »Pa si se tu. Že nisi mislil zares. Ampak ob misli na svoj ponesrečen samomor ponosno dvigaš glavo. Misliš, da si ti edini, ki ga je kdaj skušala misel na smrt. Korenček, tvoje samoljubje te bo pogubilo. Vso odedo vlečeš nase. Misliš, da si sam v vsem veselstvu.«

Korenček: »Papa, moj brat je srečen, moja sestra je srečna in če mama ne uživa takrat, ko me draži, kakor ti praviš, dam svoj jezik mački. Ti si kajpak gospodar, tebe se vse boji,

celo moja mati. Tvoji sreči ona ne pride blizu. To torej dokazuje, da so med človeškim rodem še srečni ljudje.«

Gospod Lepic: »Ljubi moj glavaček, kaj vse napletaš! Ali res jasno vidiš na dno srca? Ali že razumeš vse stvari na tem svetu?«

Korenček: »Svoje stvari že, papa. Vsaj poskušam jih razumeti.«

Gospod Lepic: »Potem pa, Korenček, ljubi moj, odpovej se sreči. Opozarjam te, da ne boš nikoli srečnejši kakor si zdaj, nikoli, nikoli.«

Korenček: »Kaže ne.«

Gospod Lepic: »Vdaj se, zavaruj se, dokler se boš lahko osvobodil, ko boš polnoleten in sam svoj gospod, ko nas boš lahko zatajil in si izbral drugo družino, če si že ne boš mogel poiskati drugačnega značaja in drugačne volje. Dotlej pa glej, da ostaneš na površju, potlači svojo občutljivost in opazuj druge ljudi, celo tiste, ki živijo v tvoji neposredni bližini. Zabalav se boš. In jamčim ti, da boš naletel na presenečenja, ki ti bodo v tolažbo.«

Korenček: »Gotovo ima vsakdo svoj križ. Ampak druge bom pomiloval jutri. Danes pa zahtevam pravice zase. Čigava usoda ni boljša od moje? Imam mater. Ta mati mene ne ljubi in jaz ne ljubim nje.«

»In jaz, ali misliš, da jo ljubim jaz?« bruhne nepotrpežljivo iz sebe gospod Lepic.

Ob teh besedah dvigne Korenček oči k svojemu očetu. Dolgo zre v njegov trdi obraz, v njegovo gosto brado, ki so se vanjo umaknila usta, kakor da jih je sram, da so preveč povedala, v njegovo nagubano čelo, v gube v kotu pri očeh in v njegove spuščene veke, ki je zaradi njih videti, kakor da med hojo spi.

Za hip Korenček ne more z besedo na dan. Boji se, da bi se njegovo skrivno veselje in ta roka, ki jo prijema in jo skoraj s silo tišči v svoji, da bi vse to nekam ne vzletelo.

Potem stisne pest, zažuga proti vasi, ki tone tam spodaj v temi, in zavpije z zanosom:

»Hudobnica! Zdaj pa imaš. Mrzim te.«

»Molči,« pravi gospod Lepic, »navsezadnje je le tvoja mati.«

»Oh,« odvrne Korenček in spet je preprost in pameten, »saj ne rečem tega zato, ker mi je mati.«

Korenčkov album.

I.

Če lista tujec po fotografiskem albumu Lepicovih, se gotovo začudi. Vidi Ernestino in Feliksa fotografirana od različnih strani, ko stojita, sedita, praznje oblečena ali po domače opravljena, razposajena in mulasta, sredi bogatih dekoracij.

»In Korenček?«

»Imela sem več njegovih fotografij, ko je bil še čisto majhen,« odvrne gospa Lepicova, »ampak je bil tako fletkan, da so mi jih kar raznesli, ne ene nisem mogla shraniti.«

Resnica je, da Korenčka sploh nikoli ne dajo fotografirati.

II.

Imenujejo ga Korenček in so se temu tako privadili, da so njegovi domači za hip kar v zadregi, preden se domislijo njegovega resničnega krstnega imena.

»Zakaj mu pravite Korenček? Ker ima rumene lase?«

»Njegova duša je še dosti bolj rumena,« pravi gospa Lepicova.

III.

Drugi posebni znaki:

Korenčkov obraz nima nič takega, kar bi bilo njemu v prilogo. Korenček ima potlačen nos, ki je podoben krtni.

Korenček ima zmeraj polno drobtin v ušesih, čeprav mu trebijo iz njih.

Korenček sesa prste in si deva sneg na jezik.